

УДК 94 (476 – 15) + 94 (438)

ВАЕННАЯ ПАДРЫХТОЎКА ШКОЛЬНАЙ МОЛАДЗІ ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ Ў МІЖВАЕННЫ ПЕРЫЯД

В. І. Крывуць

Кандыдат гістарычных навук, дацэнт,
Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт

Артыкул прысвечаны фарміраванню і развіццю сістэмы ваеннай падрыхтоўкі школьнай моладзі як часткі афіцыйнай маладзёжнай палітыкі ў міжваеннай польскай дзяржаве, у склад якой уваходзілі і акупаваныя заходнебеларускія землі. Падрабязна характарызуюцца этапы стварэння гэтай сістэмы і яе нарматыўная база, змест вайсковага навучання школьнікаў, узаемадзеянне кіраўніцтва польскай сістэмы адукацыі і армейскіх структур. Асобна разглядаюцца асаблівасці ваеннай падрыхтоўкі школьнай моладзі на тэрыторыі Заходняй Беларусі. У артыкуле выкарыстоўваюцца разнастайныя дакументальныя матэрыялы.

Ключавыя словы: маладзёжная палітыка, ваенная падрыхтоўка, Западная Беларусь, сістэма адукацыі.

Уводзіны

Ваенная падрыхтоўка школьнай моладзі з'яўлялася неад'емнай часткай афіцыйнай маладзёжнай палітыкі ў міжваеннай польскай дзяржаве. Гэта тычылася і тэрыторыі Заходняй Беларусі, якая ў той час знаходзілася ў складзе 2-й Рэчы Паспалітай. Розныя аспекты дадзенай праблематыкі ў той ці іншай меры знайшлі адлюстраванне ў сучаснай польскай гістарыяграфіі. Што тычыцца айчынай гістарычнай навукі, то, на жаль, гэтае пытанне яшчэ не знайшло належнага адлюстравання. Мэтай артыкула з'яўляецца хаця б часткова запоўніць гэты прабел, разглядаючы змест і накірункі ваеннай падрыхтоўкі школьнікаў як важны элемент дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі, які аказваў пэўны ўплыў на маладое пакаленне заходнебеларускага рэгіёна. На нашу думку, гэта дазволіць складзі больш аб'ектыўнае ўяўленне не толькі аб маладзёжнай палітыцы польскіх улад у міжваенны перыяд, але і аб грамадска-палітычным жыцці Заходняй Беларусі ў цэлым.

Асноўная частка

Галоўнай мэтай афіцыйнай маладзёжнай палітыкі ў 2-й Рэчы Паспалітай было фарміраванне грамадзяніна-дзяржаўніка, працаўніка і байца ў адной асобе. У сувязі з гэтым кіруючыя колы дзяржавы рабілі значны націск на ваенную падрыхтоўку маладога пакалення. Неабходна падкрэсліць, што дадзены накірунак займаў значнае месца ў маладзёжнай палітыцы ўсёй дзяржаў міжваеннай Еўропы. Вопыт Першай сусветнай вайны паказаў, што вайна перастала быць справай толькі ваеннай эліты і арміі. Так,

Р. Старжынскі, польскі ваенны тэарэтык, заяўляў: "Толькі сусветная вайна паказала, што нават лепшая кадравая сістэма, якая абавязвае на ваенны абавязак, і самая моцная ўзброеная сіла не ў стане выконваць задачы, якія ставіць сучасная вайна. Стала зразумела, што весці вайну павінны не толькі ўзброеныя сілы асобных дзяржаў, але і ўсё грамадства, уся нацыя" [1, с. 43].

Падрыхтоўка насельніцтва 2-й Рэчы Паспалітай, у першую чаргу моладзі, да вайны павінна была адбывацца пад агульным кіраўніцтвам і кантролем арміі, але непасрэдная рэалізацыя праграм навучання даручалася грамадскім арганізацыям і школе. Заняткі праводзіліся як ваеннымі, так і цывільнымі спецыялістамі. Згодна з афіцыйнымі дакументамі, ваенная падрыхтоўка павінна была ахапіць "усю ваенна-падрыхтоўчую працу за межамі сталай арміі, дыферэнцыруючы яе ў залежнасці ад узросту і полу, ад стратэгічнага становішча мясцовасці і, нарэшце, ад этнаграфічнага складу і дзяржаўнага па-чучця грамадзян" [2, с. 26].

Ваенная падрыхтоўка (ВП) з'явілася ў праграмах сярэдніх школ (гімназій і ліцэяў) 2-й Рэчы Паспалітай ужо ў пачатку 1920-х гг. У снежні 1922 г. выйшла сумесная пастанова міністра асветы і міністра ваенных спраў аб арганізацыі ваеннай падрыхтоўкі ў сярэдніх і прафесійных школах. Былі уведзены дабраахвотныя заняткі, мэтай якіх было "фарміраванне ў моладзі ўменняў і рыс, якія развіваюць сілу і характар будучага грамадзяніна Айчыны, дазваляючы яму выканаць ваенны абавязак у кароткі тэрмін і атрымаць воінскае званне ў больш хуткі тэрмін". Для гэтага ствараліся школьныя атрады ВП. У іх мог уступіць любы школьнік, які дасягнуў 16 гадоў і меў адпаведны медыцынскі дазвол. Інструктарам атрада мог з'яўляцца як афіцэр, так і цывільны чалавек, настаўнік дадзенай школы. Навучанне адбывалася на аснове праграмы, сумесна распрацаванай міністэрствамі асветы і ваенных спраў. Праграма распадалася на два курсы (ступені). Першая ступень адпавядала праграмам навучання радавога пяхоты, другая – праграме навучання пяхотнага падафіцэра. Курсы ваеннай падрыхтоўкі дапаўняліся летнімі ваеннымі лагерамі. Унутраны парадак і дысцыпліну ў школьных атрадах павінны былі падтрымліваць школьныя ўлады. Прадстаўнікі ваенных маглі наведваць такія атрады толькі з ведама і згоды школьнага кіраўніцтва. Навучанне завяршалася экзаменам. У склад экзаменацыйнай камісіі ўваходзілі прадстаўнікі школьных і ваенных улад [3, с. 2–5].

Праграма ВП была падзелена на некалькі частак: фізічнае выхаванне, стралковае навучанне, баявая падрыхтоўка, служба (муштра). Фізічная падрыхтоўка ўключала маршы, бег, кіданне гранаты, элементы фехтавання, спартыўныя гульні (футбол, баскетбол), лёгкую ат-

летыку, плаванне. Другая частка праграмы – стралковае навучанне – прадугледжвала вывучэнне зброі і навучанне стралковай справе [4, с. 7–9].

Баявая падрыхтоўка вучыла паводзінам у баі. Апошні раздзел уключаў у сябе стралявую падрыхтоўку, вывучэнне арганізацыі ўзброеных сіл, армейскіх статутаў, ведаў пра сучасную Польшчу, прынцыпаў захавання ваеннай тайны [5, с. 2].

Усяго на кожную ступень ВП адводзілася па 110 гадзін вучэбнага часу. Яшчэ 105 гадзін прызначалася на працу ў летніх лагерах. Як правіла, заняткі па ВП праводзіліся рэгулярна, адзін-два разы на тыдзень. Навучанне завяршалася ў летніх лагерах (толькі для другой ступені). Менавіта ў лагерах праводзіўся заключны экзамен, мэтай якога было вызначэнне ступені падрыхтаванасці юнакоў. Пры гэтым рэкамендавалася экзаменаваць па тым раздзелам праграмы, на вывучэнне якіх адводзілася менш часу. Пасля паспяховага здачы экзаменаў выдавалася пасведчанне аб завяршэнні другой ступені ВП. Умовы атрымання гэтага пасведчання прадугледжвалі: завяршэнне першай ступені ВП, год працы ў атрадзе другой ступені, атрыманне “Польскай спартыўнай адзнакі”, праходжанне прадугледжаных праграмай маршаў і стрэльбаў, заплыв (25 м вольным стылем), дастатковае авалоданне прадметамі навучання [6, с. 28]. Пасведчанне аб другой ступені ВП давала права на атрыманне льгот у час вайсковай службы.

У далейшым школьная сістэма ваеннай падрыхтоўкі працягвала развівацца. У лютым 1931 г. было выдадзена новае распараджэнне, якое тычылася пытанняў арганізацыі ВП у школе. Згодна з ім, заняткі ў школьных атрадах становіліся абавязковымі для ўсіх юнакоў тых школ, дзе такія атрады існавалі. Адначасова ўзмацнялася роля армейскіх структур. Камэндантам (кіраўніком) атрада павінен быў быць толькі афіцэр. Заняткі павінны былі праводзіць толькі афіцэры і падафіцэры. Педагагічнае кіраўніцтва атрадам даручалася аднаму са школьных настаўнікаў, афіцэру-рэзервісту. Дырэкцыя школы і настаўніцкі калектыў павінны былі ўзяць пад апеку працу і патрэбы атрада, прапагандаваць ідэю ваеннай падрыхтоўкі ў бацькоўскім асяроддзі, арганізоўваць пры дапамозе бацькоў матэрыяльную дапамогу школьнаму атраду ВП [7, с. 87–91].

Апошні раз ваенная падрыхтоўка ў школе была рэарганізавана ў другой палове 1930-х гг. Было вырашана, што падрыхтоўка школьнай моладзі да абароны краіны будзе рэалізоўвацца толькі ў школе і выключна праз школу. Трэба адзначыць, што да гэтага моманту частка школьнай моладзі магла праходзіць ваеннае навучанне ў некаторых грамадскіх арганізацыях, у першую чаргу ў Стралецкім саюзе ці Саюзе польскага харчарства. ВП дзялілася на агуль-

ную падрыхтоўку да абароны краіны і непасрэдна ваенную падрыхтоўку. Агульная падрыхтоўка ажыццяўлялася праз усю выхаваўчую і дыдактычную дзейнасць школы, ваенная падрыхтоўка – на занятках у школьных атрадах. Згодна з пастановай ад 10 верасня 1937 г. ваенная падрыхтоўка стала абавязковым школьным прадметам. Уся школьная моладзь, якая дасягнула 15 гадоў, павінна была наведваць заняткі ў школьных атрадах ВП. Юнакі праходзілі ваенную падрыхтоўку, дзяўчаты – падрыхтоўку да дапаможнай вайсковай службы. Ад заняткаў вучні вызваляліся толькі часткова і толькі з дазволу школьнага доктара. Функцыі камэндантаў школьных атрадаў выконвалі выключна настаўнікі, але абавязкова афіцэры-рэзервісты [8, с. 439–440]. Апошні момант быў выкліканы тым, што ў сувязі з пераўзбраеннем Войска Польскага ўзрасла патрэба ў прафесійных афіцэрскіх кадрах. Таму вайсковае кіраўніцтва лічыла мэтазгодным выкарыстоўваць прафесійных афіцэраў у лінейных частках, а не ў сярэдняй школе [2, с. 117].

Тым не менш, цеснае супрацоўніцтва паміж сістэмай адукацыі і польскай арміяй захоўвалася. У студзені 1937 г. ваенны міністр ведаў распараджэнне аб узаемадзеянні камандуючых ваенных акруг са школьнымі куратарамі. Аналагічнае распараджэнне выдала і міністэрства асветы. Трэба адзначыць, што гэтыя рашэнні непасрэдна адносіліся і да заходнебеларускага рэгіёна. Падкрэслівалася, што ў інтарэсах бяспекі і абароназдольнасці дзяржавы неабходна ўмацаванне польскага фактара на памежных і нацыянальна змешаных землях. Асноўным сродкам рэалізацыі гэтай задачы была абвешчана школа [9, с. 228].

У другой палове 1930-х гг. ішла праца над зменамі ў праграмах навучання сярэдніх школ. Пры вывучэнні асобных прадметаў неабходна было рабіць націск на тыя элементы ведаў, якія маюць дачыненне да абароназдольнасці дзяржавы. Напрыклад, на ўроках географіі рэкамендавалася вывучаць элементы тапаграфіі, на занятках па фізіцы і хіміі вывучалася праца рухавікоў унутранага згарання, радыёпрыёмнікаў, элементы супрацьхімічнай і супрацьпаветранай абароны [9, с. 228]. Таксама ў мэтах падрыхтоўкі да абароны краіны выкарыстоўваліся і гуманітарныя прадметы. Галоўная ўвага звярталася на іх выхаваўчыя магчымасці. Пры дапамозе гуманітарных прадметаў вучань павінен быў зразумець “неабходнасць павелічэння абарончага патэнцыялу” [10, с. 809]. Акрамя таго, рэкамендавалася на канкрэтных прыкладах з гісторыі Польшчы і іншых народаў паказаць, “як помсціла за сябе палітычная слабасць, якая выцякае з неразумення неабходнасці абароны” [10, с. 812]. На ўроках гісторыі вучні павінны былі знаёміцца з гісторыяй узброеных сіл Рэчы Паспалітай. Для юнакоў гэтыя веды павінны былі адыграць ролю

“пачатковай прафесійнай адукацыі будучага афіцэра польскай арміі” [10, с. 813].

Ваенная падрыхтоўка вучняў гімназій на тэрыторыі Заходняй Беларусі, як і ва ўсёй 2-й Рэчы Паспалітай, пачалася ў 1923/1924 навучальным годзе. Так, адзін з першых школьных атрадаў ВП узнік у Пінскай дзяржаўнай гімназіі восенню 1923 г. Да вясны 1929 г. у яго з дазволу бацькоў маглі дабраахвотна запісвацца вучні IV–VIII класаў. З восені таго ж года ў атрад павінны былі абавязкова ўвайсці ўсе вучні VII–VIII класаў (за выключэннем вызваленых па стану здароўя). Такім чынам, абавязковая прыналежнасць да атрада ВП у Пінскай гімназіі была ўведзена яшчэ да адпаведнай міністэрскай пастановы 1931 г. Але колькасць членаў пінскага школьнага атрада, якія прайшлі летнія лагеры ВП, была невялікай. Так, калі ў 1925 г. 25 вучняў прайшлі падрыхтоўку ў летніх лагерах пры 30-й пяхотнай дывізіі, то праз тры гады, у 1928 г., такіх было 8 чалавек, а ў 1929 г. – толькі 3. Аўтары афіцыйнай справаздачы прызнавалі, што пад прымусам колькасць членаў атрада расла, а наведванне летніх лагераў заставалася нізкім. Прычынай гэтаму было цяжкае матэрыяльнае становішча моладзі, якая летнім часам займалася рэпетытарствам ці працавала на мясцовых тартаках, каб зарабіць сабе на адзенне і іншыя патрэбы [11, с. 196–197].

Некаторыя цяжкасці ўзніклі пры правядзенні ваеннай падрыхтоўкі і ў Вільні, дзе знаходзілася значная колькасць гімназій. Пра гэта сведчыла сакрэтная запіска, накіраваная 19 мая 1932 г. кіраўніцтву Віленскай школьнай акругі В. Жарноўскім, педагогічным кіраўніком атрада ваеннай падрыхтоўкі Гімназіі айцоў езуітаў у Вільні (атрад быў створаны ў гімназіі ў 1927/1928 навучальным годзе).

Аўтар запіскі адзначаў, што заняткі па ваеннай падрыхтоўцы выклікаюць сярод моладзі расчараванне ў вайскавай службе, антыпатыю ў адносінах да камандзіраў атрада, крах дысцыпліны, а сярод бацькоў вучняў – незадаволенасць тым, што заняткі адбываюцца ў святочныя дні. Таксама бацькі былі незадаволеныя тым, што шматгадзінныя зборы, парады, слаборніцтвы і практыкаванні часта праводзіліся пры дрэнным надвор’і, што прыводзіла да хвароб. Пры гэтым В. Жарноўскі меў на ўвазе сітуацыю не толькі ў сваёй гімназіі, а ва ўсіх сярэдніх навучальных установах Вільні, дзе існавалі атрады ваеннай падрыхтоўкі. Галоўнай прычынай таго становішча ён лічыў шматлікія арганізацыйныя хібы. Галоўнай з іх, на яго думку, была непадрыхтаванасць інструктарскіх кадраў да педагогічнай працы са школьнай моладдзю. Інструктары ставіліся да школьнікаў як да рэкрутаў у воінскіх частках і таму трэніравалі іх як дарослых, фізічна развітых людзей, а не падлеткаў [12, с. 220–221].

Непадрыхтаванасць інструктараў магла прывесці і да канфліктаў паміж імі і школьным кіраў-

ніцтвам. Напрыклад, падобны канфлікт адбыўся ў той жа Гімназіі айцоў езуітаў ў Вільні ў 1937 г. Прычынай яго стала выкарыстанне камэндантам атрада ваеннай падрыхтоўкі і інструктарамі неадпаведных выхаваўчых метадаў. Яны зняважліва ставіліся да падлеткаў, шырока ўжывалі ненарматыўную лексіку, акрамя таго, у час заняткаў камэндант неаднаразова негатыўна выказваўся адносна ордэна езуітаў. В. Жарноўскі ад імя кіраўніцтва школы накіраваў камандаванню 5-га пяхотнага палка легіёнаў (школьны атрад знаходзіўся пад яго вайскавай апекай) просьбу памяняць інструктараў. Трэба адзначыць, што ваенныя ўлады задаволілі гэтую просьбу. Ужо ў чэрвені 1937 г. школьнае кіраўніцтва накіравала палкавому камандаванню пахвальны ліст, у якім было адзначана, што новыя афіцэры, якія працуюць у атрадзе, “вызначаюцца выключнымі якасцямі з маральнага, педагогічнага і прафесійнага пункту гледжання” [12, с. 222].

Неабходна адзначыць, што ў цэлым польскія ўлады здолелі наладзіць ваенную падрыхтоўку моладзі са старэйшых класаў сярэдніх школ. Школьнікі даволі ахвотна прымалі ўдзел у працы школьных атрадаў. Як адзначалі справаздачы вайсковых улад, у гарадах менавіта школьная моладзь выяўляла найбольшую схільнасць да працы ў сферы ваеннай падрыхтоўкі маладога пакалення. Тая ж справаздачы падкрэслівае, што сярод гарадской пазашкольнай моладзі ў гэтую працу ўцягваюцца толькі адзінкі, у першую чаргу члены Стралецкага саюза і Саюза польскага харчарства. У сельскай мясцовасці на тэрыторыі Заходняй Беларусі большасць моладзі ставілася да ВП даволі аб’якава, не разумеючы яе значэння, ці нават ваража [13, с. 57]. На дадзеную сітуацыю ўплывала не толькі дзейнасць кіраўніцтва сістэмы адукацыі і армейскіх улад. Справа ў тым, што значную частку вучняў гімназій і ліцэяў складалі палякі, якія вельмі часта лічылі працу ў школьных атрадах ВП сваім патрыятычным абавязкам. Сельская ж моладзь, якая ў асноўным складалася з беларусаў, наадварот, даволі насцярожана ставілася да акупацыйнага польскага рэжыму і не вельмі імкнулася рыхтавацца да яго абароны.

Нягледзячы на актыўнае развіццё сістэмы ваеннай падрыхтоўкі школьнай моладзі, яна проста фізічна не магла ахапіць значнай колькасці маладога пакалення Заходняй Беларусі. У першую чаргу гэта было звязана з тым, што для большасці вучняў сярэдняй школа была проста недасягальнай па прычыне даволі высокай платы за навучанне. Адначасова, пачынаючы з канца 1920-х гг., на тэрыторыі Заходняй Беларусі назіраўся працэс скарачэння колькасці гімназій. Так, калі ў 1927/1928 навучальным годзе іх было 85 (17 800 вучняў), то ў 1938 г. – 58 (15 900 вучняў) [14, с. 222]. Зразумела, што, акрамя ўсяго іншага, гэта значна зніжала эфектыўнасць і ма-

савасць працы па ваеннай падрыхтоўцы школьнай моладзі Заходняй Беларусі.

Заклучэнне

Такім чынам, неабходна прызнаць, што ў міжваенны перыяд польскія ўлады надавалі значную ўвагу падрыхтоўцы школьнай моладзі да абароны краіны, што з'яўлялася важнай часткай афіцыйнай маладзёжнай палітыкі. Афармленне сістэмы ваеннай падрыхтоўкі ў сярэдняй школе, у тым ліку і на тэрыторыі Заходняй Беларусі, пачалося яшчэ ў пачатку 1920 г., калі былі створаны дабраахвотныя школьныя атрады ВП. У 1930-я гг., пасля шэрагу сумесных распараджэнняў адпаведных міністэрстваў, гэтыя структуры страцілі свой дабраахвотны характар, а сама ваенная падрыхтоўка ператварылася ў абавязковы прадмет праграмы сярэдняй школы. У выніку ўсе вучні старэйшых класаў былі абавязаны праходзіць дзве ступені ВП. Адначасова рабіліся спробы выкарыстаць у мэтах падрыхтоўкі да абароны краіны і іншыя прадметы школьнай праграмы. Таксама было наладжана цеснае супрацоўніцтва паміж школай і вайсковымі структурамі. Аднак, шэраг суб'ектыўных і аб'ектыўных фактараў значна перашкаджаў эфектыўнаму развіццю дадзенай сістэмы. Галоўнай перашкодай сталі неспрыяльныя сацыяльна-эканамічныя ўмовы, якія пазбаўлялі большасць заходнебеларускай моладзі магчымасці атрымаць сярэднюю адукацыю. Гэта, у сваю чаргу, рабіла немагчымым распаўсюдзіць мерапрыемствы па ваеннай падрыхтоўцы на ўсё падарастаючае пакаленне рэгіёна.

СПІС ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

1. *Starzyński, R.* Przystosowanie wojskowe narodu pod bronią / R. Starzyński. // Bellona. – 1927. – Т. XXV – S. 42 – 59.
2. *Keşik, J.* Naród pod bronią. Społeczeństwo w programie polskiej polityki wojskowej 1918–1939 / J. Keşik. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1998. – 200 s.
3. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministra Spraw Wojskowych w sprawie Organizacji Przystosowania Wojskowego w Szkołach Średnich i Zawodowych // Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. – 1923. – № 1. – S. 2 – 5.
4. Tymczasowy program przystosowania wojskowego w szkołach średnich, zawodowych i seminarjach nauczycielskich // Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. – 1923. – № 1. – S. 7–9.
5. Szkoła Junaka. Podręcznik instruktora Przystosowania Wojskowego. Służba. – Warszawa : Główna Księgarnia Wojskowa, 1935. – 470 s.

6. Дзяржаўны архіў Брэсцкай вобласці (ДАБВ). – Ф. 67 сч. Камандаванне акругі корпуса № 9. Воп. 2. Спр. 197.
7. Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministra Spraw Wojskowych z dnia 4 lutego 1931 r. w sprawie organizacji przystosowania wojskowego w szkołach średnich ogólnokształcących, seminarjach nauczycielskich i szkołach zawodowych // Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. – 1931. – № 3. – S. 86–91.
8. Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministra Spraw Wojskowych z dnia 10 września 1937 r. w sprawie organizacji przystosowania młodzieży szkolnej do obrony kraju // Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. – 1937. – № 12. – S. 439–441.
9. *Jabłonowski, M.* Wobec zagrożenia wojną. Wojsko i gospodarka Drugiej Rzeczypospolitej w latach 1935–1939 / M. Jabłonowski. – Warszawa : ASPRA, 2001. – 476 s.
10. *Bornholtz, T.* Przygotowanie do obrony kraju w programach przedmiotów humanistycznych szkoły ogólnokształcącej / T. Bornholtz // Oświata i wychowanie. – 1937. – № 9–10. – S. 806–813.
11. *Słowiński, F.* Gimnazjum państwowe w Pisku w 1919–1930 r. Zarys monografii szkoły / F. Słowiński. – Pińsk: Nakładem Gimnazjum państwowego, 1930. – 306 s.
12. Gimnazjum Ojców Jezuitów w Wilnie w latach 1922–1940 (monografia) / Red.: R. Cybulski, A. Houwalt, J. Jasiński. – Bydgoszcz, 1999. – 522 s.
13. ДАБВ. – Ф. 1. Палескае ваяводскае ўпраўленне. Воп. 2. Спр. 2402.
14. Нарысы гісторыі Беларусі : у 2 ч. / М. П. Касцюк [і інш.]. – Мінск : Беларусь, 1995. – Ч. 2. – 560 с.

Паступіў у рэдакцыю 02.09.2015 г.
Контакты: krivut@mail.ru
(Крывуць Віталій Іванавіч)

Krivuts V. I. MILITARY TRAINING OF SCHOOL YOUTH OF WEST BELARUS IN THE INTERWAR PERIOD.

The article is devoted to the formation and development of military training of schoolchildren as a part of the official youth policy in the interwar Poland which occupied West Belarus. The stages and the legal framework of the system creation are characterized in detail as well as the content of the military training and the interaction between the management of the Polish system of education and military structures. The features of schoolchildren military training in West Belarus are considered separately. The article uses a variety of documentary materials.

Key words: youth policy, military training, West Belarus, education system.